

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
4 decembrie st. v.
16 decembrie st. n.

Ese in fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 49.

ANUL XXX.
1894.

Pretul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Nepóta lui Popa-Curcan.

(Urmare.)

Mai de mine, părinte, o să me scoți din săritel! Un stolter! El el el apoi, de-aceea, uite, nu mai e chip de traiu cu sfinția-ta... Măre, i-a ascultă me părinte Irimio, caută-ți de octoice și de pidalion și de ciaslov și de toate bucóvnele sfinției-tale, cât te-or iertá puterile. Dar nu te amestecá in cele muieresçi, cá pe legea mea! cât ești de cu darul lui Dumneșeu, dar când oi pune iste mâni in barba sfinției tale, și-o dărăcesc, de-o fac lână de colțunii M'ai auđit?

Și preotésa, albă-vênëtă la față, făcú semnul cucerniceii párueli și a născátórelor de minte palme.

Și-așá de aprópe ce venise de sfinția-sa, cá bietul creștin o sfeclise, uluit de tot: se 'ngálbenise ca turta de cêrá, glasu-i perise 'n gât, frica i se infipsea in sín, barba-i tremurá și dinții s'apucaserá a-i clánțáni.

— Auđitu-m'ai? grâi înc'o datá strașnica preotésá, dându-se mai de-o parte. Să nu care cumva să mi te mai gân-dești la cuscrenie cu pădurarul, să nu care cumva să-ți mai aud glasul, cá te-a vêđut uci-gă-l tócal!

Porní apoi in casá, găsi pe Ruxanda și mi se infipse bêt dinaintea ei:

— Și tu, cutro, să nu mi te mai pui la vorbá cu ficio-rul pădurarului, cá uite colo făcálețul! Te croiesc cu el, s'o ții minte cât vécul!... Trageți tot a calicie și tu și părintele, máncă-v'ar mórtea, ném de calici ce súnțeți!

Trâní ușa cât ce-o iertá puterile și se duse la pânza ei.

— Dar ce s'o intêmplat, moșule? întrebá Ruxanda pe párintele care intrase in casá, opărit.

— Lasá-me, fata moșului, — îngáimá popa, inghițind

silit la fiecare vorbá; diavolița de preotésá o să-m scótá pêrul prin potcap

III.

Peste satul Țugueții nóptea se pogorise de-o bucatá buná de vreme.

Un puisor de vânt primăvêratic de cu séra prinsese a se desmierdá cu frunzele copacilor și cu florile câmpului.

Nu se zăriá țipenie de om.

Din vreme 'n vreme cucoșii, — ciasórnicele de nópte pe la țêrá, — cucurigeau ici, colo, a-lene și lung.

Să fi đis cá tótá suflarea omenescá se liniștise.

Și par cá și-ai fi luat vorba 'napoi decá te-ai fi uitat bine, bine spre fântána cu trei tei.

Nu's-ce nălucá négrá, mai négrá decát nóptea, se ducea... printre đoue lanuri de pușoiu.

Iaca tocmai când nălucá se opri între cei trei tei, prinsese-o cucuvae să se vaete, dar cu așá jale, cá par cá cobia a mórte de om.

Stahia ceea s'apucá să se 'nchine luatá cu fiori de frică, și să mormăescá:

— Năstrusnica diavolița, ma pentru mine cobești dimiata?

Care vra să đică erá kir Iani.

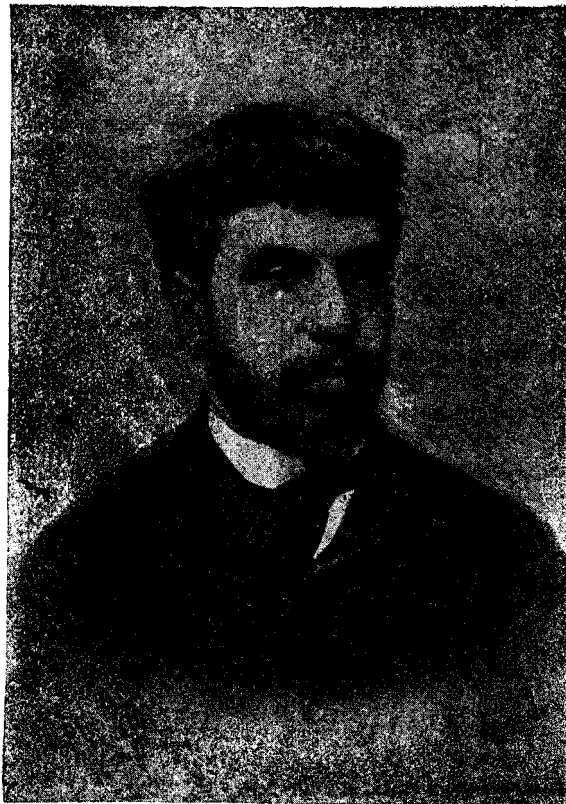
Cea cucuvae se jáli iar. Grecul ridicá ochiul in sus; dar fiind cá avea numai unul și acela omenesc, iar nu de mătá, cum erá să póta zări ceva?

— Și nu mai vine nici Ruxandița; grâi in gându-i grecul, făcându-și ochiul săgétá și străpungênd intunerecul spre sat.

Atunci, hodoronc-tronc, se pomení cu ceva in cap.

— Pai sto diavolo! strigá grecul, cu inima cât un purece, și sári cât colo.

Iar cucuvaia se jáli iar și iar.

V. G. MORȚUN.

— Fevghe Satana! ocări kir Iani și se apropiă de teiul din care tot țipă jigania, apucându-se să-i strige: Hus! Hususu dihania afurisital!

Pe semne-o spăria, că glas de cucuvae nu mai răsună.

Nu trecu inse cât ai clipi, și iaca glas de cuc.

— Al ma asa vine... chinta la dimiata cuculețu, chinta...

Dar pe când se rugă de cuc, iaca prinse-a ciuruf din copac o plœ măruntică de petricele.

— Ei comedia... Ma asta este farmazonia curată... Vraza la mieđ de nópte...

Și eși dintre cei trei tei, trei tei ca trei frați de-un tată și de-o mamă.

Și făcându-și ochiul vultur, prinse kir Iani a căută pe cărare dulce pradă ce așteptă.

Și tare se mai bucură când zări venind, venind... nalucă albă in nóptea négră printre lanurile verđi care fășiau incetișor, incetișor.

Iar in unul din cei trei tei s'auđi cucul cântând...

— Chinta cuculeț, chinta că vine mundruța...

Și Ruxandița, rușinosă nevoe mare, intre cei trei tei intră și de unul dintr'ênșii se sprigină, de cel din mijloc, la care o trăsese inima cu drag.

— Și ți, ai venit, cucóne, să culegi flórea dragostei la mieđul nóptii lângă fântána cu trei tei, care șcii dta, că-i vrăjită o lécă...

— Ma am ghinditu si eu che-e vrăzită, che aci chinta cucuvela, aci cucu... aci ploue nustiū cu țe...

— Păi, vrăjită cucóne... că li se întemplă multe indrăgostiților... grăi Ruxanda cu un rîs viclén.

— Ma si ego vreu se mi se intimple cea mai mundra istoria, Ruxandița-garofița... Și, uite, ți-am adus pastalele de arzintu, che una parechea de cercei di smaradia frumosi de-ți ia ochii...

Și grecul prinse a se da pe lângă Ruxandița... Și i se 'necă glasul, de par că i se poprise vr'o galușcă in gât; și-i tremură firele bărbei, de par că-l apucase niscaiva friguri.

— Ei, ședi bine, cucóne, nu așa răpide, că-i fântána vrăjită, și dël...

— Mai vraza scumpa ca dimiata, Ruxandița este pa lume?

— O fi, cucóne...

Kir Iani vru să-i cuprindă mijlocelul. Și tare-i mai termurau brațele de par că i le 'nșirase Đumneđu pe sirmă.

— Da nu te astêmperi kir Iani? Ce? adecă pentru asta am venit eu?

— Ma nu ai đis singura sa culezem flóre dela dragostea?

Dar atunci nuș ce-l pocni drept in nas, de sári Iani strănutând și ocărând.

— Dar ce-i cucóne? întrebă Ruxandița, abia ținându-se să nu ridă.

— Nus'țe mi-a căđut pa nasu...

— Tei vrăjiți, cucóne... In ista din mijloc stă, ci-că, nóptea, privighiătorul dragostei și decă unul dintre indrăgostiți nu-i cu cugetul curat, apoi multe posnei face...

— Povesti, Ruxandița... Ma ego te rogu sa pof-testi colea, lângă istlalt teiū...

Atunci țipă cucuvaea, și răpide, după dênsa cucu.

— Vai de mine, cucóne, ți-o cântat cucuvaea... Semn reu pentru dta: veđi, decă nu ți-i cugetul curat! Și mie, cucu... semn bun, cucóne... Dómne, tare mi-i drag mie cucu...

— Și mie mi-ești dragă, — vorbi nuș' cine din teiū din mijloc, — iar crângile și frunđile prinseră a trosni și a fășii...

Kir Iani o luă la sântetósă: îi trecuse repede prin gând că eră vrajă la mijloc, vrajă cu socotelă pe spinarea lui.

Din teiū, pocl sári jos bádica Bunea.

— Unde-i capra?

— Și-o luat tálpășița... Uite-o pe cărare.

— Așteptă-me, Ruxando... și las' pe mine.

Și unde-o tunse la fugă, de par că fugea și pământul cu dênsul.

De unde s'o pótă duce mult kir Iani? Avea și el picióre bune, dar scrântitura îl sili să móie fuga și decă-l apucă dorul la glesnă, se făcú șomoioğ jos intre popășoiu.

Bunea îl și sosise.

— Da ce mi te-ai trântit plăcintă, liota dracului? Ca să mi te-ascunđi hai? Da nu-mi scapi tu, țapule... Ți-s dragi fetele ómenilor din sat, aud? Stăi că ți descânt eu de dragoste ciocoiéscă...

Și incepú să mi-l desmierde cu pumnii in cefă și 'n spinare până ce nu mai putú grecul nici să icnescă măcar.

Decă l'a veđut că nu-i mort, ci leșinat numai, îl lăsă acolo și se 'ntórse la fântána.

— L'ai săturat de dragoste, bádica? întrebă fata.

— Săturat, de-o ține-o minte cât o trăi pe lume. — lasă!

Și se aședară améndoi pe ghizdurile fântanei; și grăiră, și se strinseră 'n brațe până ce prinseră-a miji đorii la resărit.

O săptămână intrégă se văetă kir Iani de spinare, de cefă și de picior.

Vestea sbură, ca de popă tuns, că grecul o pățise; numai nu dădea nime cu gândul, dela cine i se trăgea pisăgela.

Ruxanda și Bunea rídeau pe infundate.

Kir Iani bănuia pe făptaș, da unde-i venia să crănescă, de rușine?

Atăta numai că-și puse 'n gând cu dinadinsul să porțe sâmbetele afurisitului de Bunea.

— Lipon, își grăi lui, bataița am muncat; ma incai sa maninc si pa Ruxandița. Nu-mi era tocmai in ghind s'o facu Kera Gainidis, ma acum me pun pa capu dela preutesa morta copta, să mi-o dee pa dimiaei. Pe urma gasim noi si altu ac pentru cojočelu del Bunea. Afurisitul țe pumni are la dimialui...

In đua aceea și trimise după preutésă.

— Vai de mine și de mine, cucóne, se văicări preutésă, cum trecú pragul, da ce păcat te-o călcat?

— A-bahl ma nu-i nimica, mama 'preutesa... Aveam stenahoria la capu, che am pornitu sa me plimbu De-odată pacl m'am lúnzitu între popusoiu... M'apucase un virtezu, cu stele verzi, che galbene, che rosii... stii, dela pričina stenahoria... Al ma nu-i nimica... Pofțimu sezi.

— Multămesec, cóne, las' că șed și 'n picióre...

— Ohil ohil... pofțimn c'avemu se parigorisimo amundui...

— Preotésă nu așteptă s'o mai pofțescă și-a treia óră.

— Uite țe, mama preutesa, incepú grecul vorba. Ego m'am prinsu cu dragostea pentru Ruxandița, nepoțica dimiatale. Ma fiindu-che auzisemu, che dimiaei se uita la fičioru padurarului, me am feritu sê o țeru di nevasta...

— Di nevastă? şuguesci cóné?

— Di nevasta, fereste, ma nu alto-felo.

— Vai di mine, cuócne, şî-un obraz cînstit ca al dumitale să nu mi-o spui mai di mult! Că, Dómne ferşce, nu-i adivèrat de ficiorul pădurarului. Nu şcii dta cum îs țèrani, gură rea?! Eu şî cu părintelû, sîntem dël ómeni mai de ómenie, cu rubedenii pe la tâng...

— Ma stiu si n'am indoitura pentru asta. De-acşeea mama preutesa, chînd făcemu logodna?

— Când îi vre, cucóne, când îi vre: Dór nu-i puţînă cînte pentru casa nóstră...

— Neschi neschi... este cîntea... Ma mos-parintele n'o sê chirchiésca?

— Părintele? Vai de miinel da cum ţi 'nchipuesci una ca asta! Să carcăiésca părintele? De unde! Sfinţia-sa îi mieluşelul lui Dumneşeu. Uite, chiar aci me duc acasă, me sfátuiesc cu părintele şî mai pe séră, ori mâni, trimêt să te poftésca la noi, ca pentru inşelegere.

— Bravo, mama preutesa, esti femeia inimosa... Uite, de-acşeea te harazescu aste pafdale de arzintu, che una pareche de çerşei de smaragdia pentru Ruxandiţa garofiţa.

— Să-ţi dee Dumneşeu sănătate... Săracu el boieru, cum se cunóşcel

Le inhătà lacomă şî pornl.

IV.

Bietul părintele Irimia boldi nişte ochi mari căt pumnul când preutésa îi grài de kir Iani, şcii, pe nepus in mész, cum îi erá obiceiu.

Boldi ochii, dar nici crâcnl.

— Ce, părinte? adecă să nu-ţi fi viind asta la so-cotélă, de taci ca un mut? se rëştî la el preotésa.

— Lasă, nu te sbârlî, preotésă, grài părintele, blând şî supus, că me port după voia ta. Mi-ai poruncit să nu deschid gura, să nu me amestec unde vîri tu lingura... Iaca aşă şî fac... Te poftesc dar să-mi dai bună pace.

— Of! că îndërëtnic mai eşti părintel strigă preotésa şî-i svêrlî Tirodu cel mare sub pat.

— Preotésă, preotésă, mai incet cu cele bisericeşci, să nu te-ajungă urgîa cerului... rostî popa c'o lécă de glas mai mánios. Apoi, se plecá şî-şi scóse cartea de sub pat. Aprins la obraji, cu ochii o lécă turburi, că i se suise sângele 'n cap, stătù in picioare drept şî câtâ şî mai drept in ochii preotesei. De te-i mai atînge, preotésă, de cele sfînte, te pocnesc; îţi spui scurt. Iac' i vidé...

— Mě, ce spuil strigă preotésa, mirată inse de glasul şî de căutătura părintelului, şî cu părere de reu in suflet, că necînstise ceva de-a bisericeii.

După o clipă, in care par că-i mai pierise preotesei din arşag, şî 'n care părintele se pusesese, chipurile să se uite 'n carte, — preotésa începù iar:

— M'oi mai atînge, nu m'oi mai atînge de cele bisericeşci, da de sfinţia-ta nici mórta nu m'oi lăsá; nici mórta, părinte-părintele, prinse-a rînjî preotésa...

— Măre, de taci fa preotésă, că nu me scoţi nici cu bobii din casă... N'am pe chiorul la inimă şî pace.

(Finea va urmá.)

RADULESCU-NIGER.

OOOUOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOOO

Ómenii activi rabdă mai cu uşurîntă lucrul decăt plictisela.

Visul lui Ştefan cel Mare.

*S*éra respândeşce umbrele-i uşóre,
Şî melancolia trece gânditóre;

Dar Ştefan cel mare, rătâcind prin vâi,
Dintr'un corn de aur chiamă bravii sei.

Inima-i sdrobotită ca a lui oştire,
Țéra-i intristată ca a lui gândire;

Pe un colş de pétră şede el in dor;
Vântul suflă përu-i lung, fluturător.

Pentru 'ntéia órá inima lui plânge;
Ochii lui revêrsă picături de sânge;

Acolo dă capul somnului mijînd,
Ce-i inchide ochii cu-aripa-i d'argint.

Iată că-i apare o fecióră jună,
Ale cărei plete strălucesc la lună,

Negre şî bogate sub cununi de flori;
Ochii ei asupră-i cad pëtrunşetori;

Cad cu doue raşe, dulci şî călduroşe;
Mâna ei atînge cómele-i undóse.

Ce? eroul mare, umbra a grăit,
Ènsuş el suspînă şî s'a indoit?

«Inşeleg fricosul ce ascuns loveşce,
Robul ce sârutá jugul ce-l striveşce;

Dar un suflet mare, suflet de bărbat
Nu 'nteleg, o Ştefan, cum s'a 'ntrîstat!

Mergi pe a ta cale, nu sta nici odată!
Urmă datoria care-ţi e lasată!

Ori ce 'mpedecare, stavili, vor perî;
Cu-ori-ce 'mpedecare țéra ta va fi!»

Pe un nor de aur sbóră ea cu fală;
Un parfum de rose pasul ei esală.

Ştefan se deştéptă, şterge faţa sa,
Unde-o lăcrămióră dulce se scură.

Luna argintósă rîde dintre nori,
Dulcea filomelă cîntă intre flori;

Iar la focul lunei, când mi se deştéptă;
Vede-a lui oştire, care îl aştéptă:

Vede căpitanii ce îl incungior.
In tăcerea noşii el vorbeşce lor:

«Fraşilor de arme, fala románescă!
Décă o să piéră țéra părintescă;

Décă 'n cartea sórtei este insemnat
A perî poporui cel mai lăudat;

Cel puțin atuncea péră vitejește,
Remușcând toiaagul care îl lovește;

Ca un ager șerpe ce lovit și 'nvins
Caută să mușce cel ce l'a atins!

Astfel e Românul și 'n a lui cădere,
Cine îl rănește, după densusul piere!

Astfel e Românul, astfel să perim,
Și 'n căderea noastră chiar să ne mărim!

Mii de giasuri strigă . . . Luna bucurósă
Dintr'un nor de aburi pare mai voiósă;

Stelele de aur mai cu foc lucesc
Și 'n adâncul nopții văile mugesc:

«Astfel e Românul, astfel să perim,
Și 'n căderea noastră chiar să ne mărim!»

D. BOLINTINEANU

Din munții Bucovinei.

— Schițe din feriile anului 1891. —

Prin satul Ciumărna. Vatra Moldoviței. Rușii-pe-Boul. Rușii Moldoviței. Spre Argel.

VI.

Prin satul Ciumărna curge un riu cu acelaș nume, care din cauza incovăiturilor sale trebuie să-l treci de nenumărate ori, până ajungi in Vatra Moldoviței. Dealurile de ambele părți ale râului poartă de-asemene numele Ciumărna. Un cătun situat in direcțiune vestică se numește Secrieșul.

In de séră ajunsei la Vatra Moldoviței. Acolo trăsei la domnul paroc T. Dimitrovici. In onorabila casă a acestui vechiu cunoscut și amic petrecui câteva zile. Dimprenă cu părintele Dimitrovici cercetai comuna invecinată «Rușii pe Boul», unde ne apucase o plóie torențială. Rîul Boul crescuse mare, iară apa Moldoviței și mai mare, așa că furēm siliți a apelă la ospitalitatea domnului Aistel-Lehner, un fruntaș din Vatra Moldoviței, ce-și are locuința pe țermul drept al râului. De-abiă a doua zi trecurăm peste Moldovița pe o punte hăită deja de puternicnl torent.

Despre comuna «Rușii pe Boul» vorbii altă dată mai pe larg. Acuma vine rëndul a amintí câte ceva despre comuna «Vatra Moldoviței». Acéstă comună e situată in unghiul, ce-l forméză rîurile Moldovița și Ciumărna și anume la capëtul sudic al catenei de dealuri ce fug spre nord.

Comuna Vatra Moldoviței e locuită de poporațiune română. Ea are și o școlă poporală. De iuteres deosebit este biserica comunei acesteia; biserica acéstă fusese inainte de o sută de ani mănăstire. Dintru 'ntéiu fu ea zidită de cătră domnitorul Moldovei Alesandru cel Bun in anul 1401. Ruinându-se cu timpul inse, principele Moldovei, Petru Rareș, reconstrui biserica pe un loc mai scutit de influinți elementare. Acéstă a doua zidire s'a terminat la anul 1531. Ziduri cu turnuri dimpregiurul mănăstirii sînt păstrate până astăzi. Păstrată se vede și pictura din lăuntrul bisericii, precum și cea de pe păretele sudic din afară. Vestită este acéstă veche zidire din creerii munților și prin ecoul puternic di nmij-

locita ei apropiere. Turiștii o cercetéză adese și admiră acel ecou minunat. Autorul schițelor acestora a făcut cunoșcința cu răsunetul din vorbă încă in anul 1861, când călătoría la Blaș, spre a face acolo clasa a opta gimnasială și bacalaureatul.

Omagiu

umbrelor marilor intemeietori ai mănăstirii Vatra Moldoviței.

(Hexametre.)

Timpuri mărite-ați avut, voi sântelor umbre mărite,
Bune-Alesandre și tu, vitezule fiu al lui Ștefan!
Pace-Alesandre Tu-avënd inzestrat-ai țera cu pravili,
Dumnezeșcilor legi inlesniri potrivite 'ntocmit-ai,
Cu nărăvitul Bizanț legături injghebași de prieteni.
Privilegiul străvechiu, Ocridă, s'a șters de pe-atuncea!
Astfel șoptește-un răsunset bētrân despre Tine-Alesandre.
Ins' al istoriei glas, el nu ne lasă cu-atăta;
Ice și colo vorbesc sântitele ziduri cărunte,
Cari, rădicându-le vrushi, la moșteni să remână spre pildă.
Martură plină de mușchiu ni vorbește cetatea Sucevei
Despre sufletu-ți nalt, vorbește-al Albei cetate,
Și-ale martirului sânt remășiți din templul Sucevei.
Iată de ce te măresc ne'ncetat strănepoții c'o gură
Și ne'ncetat Te-or mări cu laude 'n veci strănepoții!

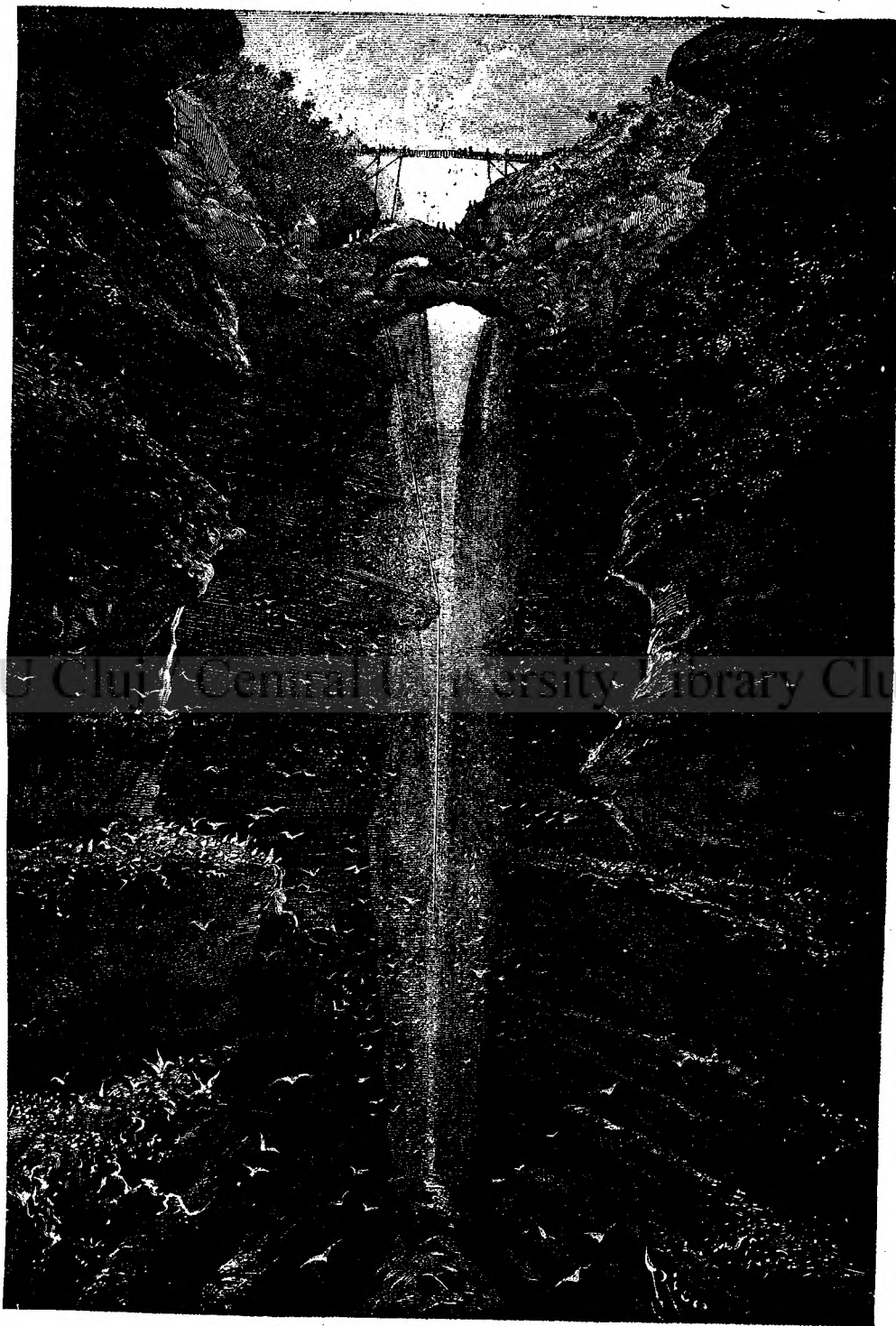
Nu mai puțin vrednicești Tu mărire, Voinicule Rareș;
Căci innăscutu-ți curaj spre a patriei fală-l avuseși,
Lumii uimite-arătași, că din leu numai leul se naște.
Cu-al vitejiilor dar innălțat-ai tu dragostea legii.
Scumpe doveđi despre-acéstă ni sînt: Moldovița la munte,
Templul Pobrata la șes și multe sântite locașuri
Intru mărirea celui, ce din cer universul direge,
Și 'ntru cinstea celor, ce-au luptat pentru legea creștină.
Lege, moșă și nēm v'au fost prețioșele-odóre,
Scumpe-odór' ați remas și voi glorióselor umbre!

Din Vatra Moldoviței făcui o preumblare până la cătunul numit Argel, care se află pe valea râului Moldovița și anume in nord-vest cale de-o oră și jumătate dela Vatra Moldoviței.

Cea mai aprópe comună pe calea acéstă este Rușii Moldoviței. Aice se află nemuritorul V. Cocărlă ca paroc. In preumblarea mea spre Argel îl cercetai și-l aflai sântetos și bine dispus. De astă-dată îmi dăruí Cocărlă flauta sa, pe care cantă perfect. Flauta aceea se află astăzi in posesiunea societății «Școlă Română».

In Rușii Moldoviței îmi acordai o trăsură, spre a-mi urmá a doua zi călătoría spre Argel. Lucru cam ciudat a fost, că toți bărbații din sat erau duși pe munți la făcutul fēnului. Deci a trebuit să-mi servescă drept viziteu o femeie. Eu ênsumi nu avui ocașiune a me deprinde la mánatul cailor inhămați. Drumeșii, cu cari me întēlniam nu-și puteau reținé zimbetul, vedënd in trăsură un fel de domn, ce avea de vezeteu o nevestă. Eu inse îmi ajunsei școpul. Interesant a fost, că acest soiu de vezeteu m'a dūs cu mare băgare de sēmă, precum se și cuviniá, fiind drumul fórte hosuros din cauza multimii de bolovani, ce provin pe tóte drumurile lăturale din munți. Décă me ducea un viziteu masculin, cine șcie, de scăpam fră vr'o rēsturnătură.

De ambe părțile râului Moldovița dela Rușii Moldoviței până la Argel aflăm următoarele nume de munți, cătune și rîuri afluate: Pe țermul stâng cătunul Putna situat pe rîulețul cu acelaș nume. Dincolo de opcina rîulețului acestuia se află regiunile mănăstirii Putna și a ambelor rîuri Putna și Putnișóra. Avem deci doue

BCU Cluj Central University Library Cluj

Punte naturală.

Putne invecinate, adecă o comună și un cătun. Apoi avem doue Putne și Putnișora ca nume de rîuri din regiuni megieșe. Tot pe țermul stîng al Moldoviței se rădică inaltul și lungul munte Timoteiu cu direcțiunea sa spre nord.

Pe țermul drept al Moldoviței intîlnim cătunul Demăcușa pe rîulețul cu acelaș nume, și cătunul Rașca. Intre Rașca și Demăcușa fuge spre vest un munte, al cărui nume este tot Timoteiu.

Alte regiuni din giurul Rușilor Moldoviței sînt: muntele Bolovan, apoi munții Tomnaticul, Oglinda, Paltinul și Runcul. Valea Moldoviței devine tot mai strîmtă și mai romantică, de ce se aproprie mai mult de isvórele sale. Codrii ajung adese pînă la apa rîului.

Poporațiunea vâii acesteia constă in majoritatea sa precumpnitóre din Huțani pînă jos spre Vatra Moldoviței.

V. BUMBAC.

Ausonii in Italia, Ausonii in Dacia

II. Ausonii in Dacia.

b) Plintha, roman născut in Scythia adecă: Dacia.

Priscu avù datina, că pe Hunnii lui Attila îi numiá și Scythae, iară Hunnia o numiá și Scythia; deci când vorbeșce Priscu de Scythia, se înțelege teritoriul Daciei vechie¹ când dela 300 ant. Cr. istoria nu mai cunoșce Scythia.

Priscu spune, că mai nainte de a merge el cu Măxim in soliă la Hunni, senatul a mai fost trimis o soliă, care stetea din Plinthas și Dionisie. Pasagiul sună astfel: «Iară Romanii ținënd consiliu pentru de a trimite soli la Hunni, Plinta și Dionisie, acesta (Dionisie) născut din Tracia, acela (Plinta) născut din Scythia, amëndoi duci de óste și cari la Romani au purtat demnitate de consulat, au vrut de a primí acésta legațiune (soliă).²

Astfel dară Priscu spune, că Plinta a fost născut din Scythia, ce pe atunci a fost Hunnia, adecă Dacia pînă la Istru, séu Dunăre, căci din colo erá Mesia (Serbia și Bulgaria).

Dar Priscu ne spune și despre alte legături a lui Plinta: «După ce legații s'au rentors și au cercetat cele făcute și transacte din ambele părți cu Attila, lui Constantin i s'a dat de soție, muierea, cândva a lui Armațiu, fiul lui Plinta, carele la Romani a fost duce de óste și a purtat consulat. Acela (Armațiu) a mers in Lidia, a purtat răsboiu cu Ausorionii, și s'a luptat cu noroc, dar curënd, răpit de morb, și-a finit vieța.³

¹ P. e. Prisc cap I. § 2. Imperator se legatos missurum, quia Hunni . . . Post Chersonensem pugnam Romani Hunnis pacem per Anatolinm legatum fecerunt, etc. Cap I. § 1. Scytae mercatus tempore romanos occiderunt . . . Romani ad Scythos miserunt . . . § 3. Edecon vir Scytha etc. Cap II. § 24. Berichus vero, usque dum Scythia exivimus communi eademque via nobiscum iverat. Nota editorului: Ergo Scythiam terminabat ea tempestate, Ister.

² Prisc cap V. § 1. (Math. Bel pag. 24). Romanis vero consilium de mittendis ad Hunnos legatis capientibus, Plinthas et Dionysius, hic ex Thracia, ille ex Scythia oriundus, ambo exercitant duces et qui consulatus dignitatem apud Romanos gesserant, hanc legationem obire voluerunt.

³ Prisc cap. II. § 25. Ut legati redierunt et cum Attila ultro citroque acta transactaque percurrerunt, Constantio nuptii datur quondam uxor Armatii, filii Plinthae, qui apud Romanos exercitus dux erat. Ille (Armatius) in Lydia protectus, aciem

In Fasti Consulares la an. 419 d. Cr. de consul aflăm pe Plinta și de colegul lui Maxim; iară la an. 429 de consul aflăm pe Dionisie și de coleg pe Florentie.

Dar Priscu nu numai despre Dionisie și Plinthas a spus, că din care țeră sînt născuți, ci și despre alți Romani, cari s'au ținut de curtea lui Attila.

Așá despre Rusticius dice că: Rusticiu după origine e Mysu (din Mesia), a fost captiv la Attila și a purtat diregătorie de scribă și de tâlcuitor séu interprete la Attila¹

Lângă Attila in cele militare prima persónă a fost hunnul Edecon, iară comitele (cel din suită) și scriba de frunte a fost Orestes, roman născut lângă Sava in Pannonia. Și datele aceste pörtă interes pentru noi.

Căci Attila avea pe Oreste de comite și de scribă, iară pe Edecon, cel mai eminent pentru răsboiu². Edecon, bărbat scythă, carele in răsboiu a făcut lucrurile cele mai mari, a vinit a doua óră sol cu Oreste. Acesta după gen, e roman. A locuit in regiunea Poesnia (=Pannonia) aședată la rîul Sava, care, din federea făcută cu Aetiu ducele romanilor occidentali, a fost supusă barbarului (adecă lui Attila)³. Și Tatul, tata al celui Oreste, carele erá cu Edecon, nu din cauza de soliă, ci din trebă privată și familiară (a venit.) Pe Tatul l'a mișcat rudenia, căci Oreste, fiul lui, a luat de soție pe fata lui Romul din cetatea Patavia din Noric⁴.

Astfel să repețim, că doi Romani, Rusticius din imperiul dela răsărit, și Oreste din imperiul dela apus au fost ómeni de frunte la curtea lui Attila; și să ne aducem aminte, cum Priscu pe toți i arată, că din ce țeră s'au născut. Astfel datul, că Plinthas s'a născut in Scythia (Hunnia, Dacia) nu se póte considerá de o smintă de pénă.

Așá dară Plinta a fost născut Auson in Dacia și încă pe timpul domniei Hunnilor, cari ocupând Dacia pe la 374—375 și Plinta la 448 d. Cr. (73 de ani) fiind încă bărbat apt de misiune mare, când a fost la Attila, a putut avé 55—60 de ani.

Căți Ausoni vor fi fost de aceia, cari din Dacia au trecut Dunărea in imperiul roman, ca să ajungă la ceva? Putem vedé exemple și adi cum Ausonii trec in România.

AT. M. MARIENESCU

Cel ce spune ceea ce șcie, cel ce dá ceea ce are cel ce face ceea ce póte, nu e obligat la mai mult.

O amintire fericită este póte pe pămënt mai adevărat decăt inșiși fericirea.

Prosperitatea arată vițiule; nenorocirea arată virtuțele

cum Ausorionis decertaverat, et prospere pugnarat, mox morbo correptus, vitam finis erat.

¹ Matheas Bel pag. 207. Rusticius origine Myssus captivus apud Attilam scribae et interpretis munere fungitur. — Priscu in cas. II. § 1 dice, că Mysii locuisc la Dunăre. Est autem Margus urbs in Illyrica Mysorum ad Istrum sita.

² P. R. c. II. § 3. Orestem enim comitem et scribam Attilae, Edeconem vero, bello clarissimum (habuit).

³ P. Rhaetor c. II. § 5. Edecou vir Scytha, qui maximas res in bello gesserat, venit iterum legatus cum Oreste. Hic genere romanns. Poesniam regionem ad Savum fluvium sitam insolebat.

⁴ Priscu cap II. § 12. Et Tatulus Orestis eius, qui cum Edecone erat, pater, non legationis causa sed privati officii et familiaritatis ergo. Tatulum affinitas movebat, Orestis enim eius filius, Romuli filiam ex Patavione Norici civitate uxorem duxerat.

SALON.

Cățelușul sócrei.

Eram gata de plecare, când Marița, — servitoarea mea, — se ivi pe prag și dișe:

— Cóna Natalița!...

— Natalița!... dișei mirat.

— Da; dorește să-ți vorbescă.

— Să poftescă... grăfi curios și nedumirit.

Șaveam dreptate să fiu așa!... Inchipuiți-ve: Natalița, — o femeie d'o frumusețe rară, — eră nevêsta prietenului meu Costache Schiópătă, diș Puricel... Ce dracu dar căută ea, femeie măritată, la mine flăcău?

N'avui vreme să mi dau nici un răspuns... Natalița intră trântind ușa după dênșă...

Eră furioasă... Se vedea după mers și privire... Obrajii îi erau roșii și, me prind, că-i ardeau ca focul...

Se trânti pe un scaun... Describe un cerc cu brațele și îngână cu o voce desnădăjduită:

— Nu mai e de trăit!...

Apoi își lăsă capul în mâni și remase tăcută și gânditoare.

O priviam curios, incurcat... Pe urmă me apropiai de dênșă și o întrebai prietenește:

— Dar ce ai? Ce s'a 'ntemplat?...

Ridică capul... Me privi... În ochii ei luciau lacrimi...

— Dta ești prietenul lui cel mai bun, dișe ea, d'aia am venit la dta... O să-ți spui tot; da, tot... Vreau să rêsufu, pentru că nu mai pot, nul...

Și ștergându-și ochii, începî repede aprindându-se din ce în ce:

— De șase luni de dișle vieța mea e un iad... Nici mêsă, nici casă, nici odihnă, nici nimic!... Me chinuește într'unal... El, bărbatul meu, omul pe care-l credeam cel mai bun de pe fața pământului... Ș', barem, decă aș fi vinovată; dar, nu, nu sînt intru nimic... Vine, plécă, fără să mi vorbescă, fără să me privescă... Stă ursuz tótă vremea... Dar ce i-am făcut eu, ce?... Te 'ntreb și pe dta ce însemnăză asta?... Ceva mai mult, astăzi m'a amenințat că plécă, că me lasă... Dar de ce? Pentru ce?

N'avu vreme să urmeze... Marița se arată în crepătura ușei și șopti:

— Vine dnu Costache!...

— El... strigă ea în culmea fricei și a zăpăcelei... Decă m'o găsi aci, sînt perdută... Ce să fac?...

Drept să spui că și eu eram zăpăcit și turburat... Incurcătura asta me dobitocia... Nu șcieam ce să diș, nici ce să fac... Stam impietrit în mijlocul odăii ca un prostănac... Noroc că Natalița deschise ușa dela odaia alăturată, — dișă cabinetul meu de lucru, și intră acolo...

Nici n'avui vreme să rêsufu și Costache fu în casă...

Veni la mine, me luă de mână și, vedându-mi turburarea, me întrebă curios:

— Dar ce ai?... Ești bolnav?...

Adevêrul e că eram bolnav al dracului și asta din pricina lui.

— Nu... da, îngânai, fără să știu ce spun...

Ș-apoi, luându-i mâna:

— Am stat aseră cam mult!...

— Mai lasă-te de ștregării, c'o pațil!...

— Când m'oi insurâ!... dișei zimbînd...

— Să te 'nsoril!... strigă el... Să nu cumva să faci una ca asta... Nu, să nu faci!... Insurătorea e iad, nu altceval!...

Poftim! Incepea și el ca nevêstă-sa...

— De ce?... îl întrebai eu...

— De ce?... rêsponse el... De ce?... Uită-te în față și me 'ntrebă de vieța... De șase luni de dișle vieța mea e un chin... Îți spun ție asta care mi ești prieten... Am o nevêstă frumôsă, nu diș ba... tineră, cuminte, cât poștești... Are calități, me 'nchin... Dar... dar...

— Dar ce?...

— E prea môle!...

— Môle!...

Ușa dela cabinetul meu de lucru se crepă puțin...

— Da, môle... Și de asta de șase luni de dișle vieța mea e un iad... Nici mêsă, nici casă, nici nimic...

— Nu pricep...

— O să pricepi din douë vorbe: Tótă vina e mă-sa...

Ușa dela cabinet se crepă mai mult și scârții...

Costache întorse capul și întrebă:

— Ai pe cineva dincolo?...

— Nu băgă de sémă... E Marița... Și știi că e surdă...

Norocul meu c'asă eră... Marița mea eră cam tare de urechi...

— Al dal... urmă el...

— Și diși că sócră-ta e tótă vina?

— Da, ea, urmă el cu amărăciune, ea, sócră-mea... De șase luni de dișle de când a venit dela moște, nici eu, nici nevêsta mea nu mai însemnăm nimic... Își viră nasul în tóte... Poruncește la slugi... Ne învêță ce să facem... Când să mîncăm, când să ne plimbăm... Când să ne culcăm... Totul în sfêrșit... Și noi ne învêrtim în giurul ei ca niște cățeluși... Nu îndrăsnim să-i dișcem nimic... Ea că i-e mamă... Eu ca să nu mi supêr nevêsta, dișcînd că vreau să-i gonesc pe mă-sa...

Și, infuriându-se de-odată:

— Dar până când o să fiu cățelușul sócră-mei... Până când?...

N'avu vreme să mai urmeze... Marița se arată iarăș în prag, și șopti:

— Vine sócră cuconului Costache.

— Sócră-meal!... strigă Costache... Ce dracu caută aci!... Nu vreau s'o ved! Unde să m'ascund... Al aci!...

Și se repeđi în cabinetul meu de lucru, fără ca eu să am vreme ca să-l opresc...

Se auđiră douë țipete... Acú eră acú... În ce incurcătura intrasem!... Me luai de pêr desnădăjduit...

Cóna Frosa intră ca o bombă, strigând:

— Oh! nu... Nu mai e de trăit... De șese luni de dișle, o duc într'un chin... Nu ved decăt mutre de ciocli în giurul meu... Fată!... Ginere!... Slug!... dar toți stau cu mutrele plouate și ca goniți de Turci... Nici un zîmbet, nici un cîntec... nimic, nimic... Am venit să-ți spui dtale, da, dtale, care ești prietenul lui cel mai bun, că nu mai pot suferi vieța asta... Nu, n'o mai pot

suferi și că chiar astăzi me întorc la moșie... Da, me întorc, îi las, cu toate că-mi pare rău de fata mea...

— Și noi o să te petrecem până la gară!... se auzi vocea lui Costache și a Nataliei cari se iviră la braț în odaie, cu chipul vesel și cu ochii scăldați de fericire și de adâncă mulțumire.

Ve las să ve inchipuiți mutra sócrei lui Costache și mutra mea, și nu mai ȳic nimic.

MARION.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

V. G. Morțun. «Familia» nu este fôie politică, legea de presă nu-i dă voie a publică aprețări politice, nici a se alătură cutărui partid. Menirea ei este să informeze publicul cetitor despre progresul nostru de pe toate terenele, despre toate simptomele vieții organice a națiunii române. Astfel am publicat portretele bărbaților de diverse culori politice; tot astfel presintăm în nr. acesta portretul deputatului socialist V. G. Morțun din Camera României. Nu discutăm decât socialismul e folositor ori păgubitor pentru noi românii; constatăm numai faptul, că acela s'a ivit și în România, unde aderenții îi fac mare propagandă; spre scopul acesta au înființat și diare, au reprezentanți și în parlament. Unul din aceștia este dl V. G. Morțun, deputat ales de colegiul II de Roman.

Puntea naturală
Un joc al naturei. O punte naturală care leagă două stânci. Ea se află în Icononzo, în Columbia, aproape de orașul Zipaquirá. Legă de olaltă piscurile Cordillerelor și pentru formațiunea sa estraordinară în adevăr e admirabilă.

Sub această punte, la o adâncime înspăimântătoare, șerpuește clocotind râul Sumapaz; nu se vede înse, ci numai mugitul seu infricosat îl tradézi.

Jos în prăpastie puțini ómeni au putut să pētrundă. Unul din aceștia a fost turistul frances Eduard André, care a și descris-o, ocupându-se în deosebi de ornitologia locului.

Din tainele codrilor. Ilustrațiunea a treia infăto-

șeză o grupă de cerbi, ședând la odihnă, pe când unul par că pândește decât vine de unde-va vr'o primejdie.

Cugetări.

Femeile sânt toate bune, ori toate rele, după cum e omul care le conduce.

În căderea ori-cărei ființe omenesci, bărbat ori femeie, ființa se plécă și lumea îi dă brânci.

Durerea e ca aerul cel tare al munților: întărește pe cei pe cari nu-i omórá.

Cine uită, a iertat; cine iértă, va încercă să uite.

Nu rēsfățați pe copii, căci îi înșelați asupra vieții, care nu rēsfată pe ómeni.

Decă vrei să-ți faci un dușman bun, ia un prieten, căci el șcie unde să lovescă.

Lipsa nu omórá iubirea decât decât eră bolnavă la plecarea.

Pe cei pe cari îi iubesci nu-i uiți nici odată; inima n'are distracții.

Melancolia vine dintr'o rană, pe care vremea n'a vindecato încă.

Omul de adevărată valóie ne silește să-l ascultăm, când el lângă noi, și să cugetăm după ce plécă.

Nu găsești nicl odată fericirea, când o cauți prea sus ori prea departe.

Ca să guști bine viața, îți trebuie puțină naivitate și puțină nebunie.

Înimile mari nu sânt nici odată fericite; le lipsește fericirea celorlalți.

Zimbetul celor ce suferă e mai dureros la vedere decât lacrimile lor.

Virtutea e onórea femeiei, onórea e virtutea bărbatului.

DIN TAINELE CODRILOR.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Sciri literare și artistice. *Di Duiliu Zamfirescu* a dat sub tipar un volum nou de poezii, scrise în cei din urmă șapte ani, sub titlul «Ale orizonturi». — *Di Dumitru Săncescu* scöte în Craiova la Samitca un volum intitulat «Glume și povești». — *Di Nicolae Iorga* a publicat la București o broșură: «Despre concepția actuală a istoriei și genesa ei», lecție de deschidere, ținută la universitatea din București. — *Di sculptor Mirea* a lucrat și turnat în bronz bustul lui Negru-vođa, făcut în mărime de doue ori naturală; acest bust, turnat la Paris, va fi așezat pe bulevardul din Câmpulung în România. — *Di Anton Bacalbașa* a scos de sub tipar la București un volum intitulat «Vięta militară», care cuprinde nuvele.

Poesiile lui Bolintineanu în ediție nouă. Librăria «Frații Șaraga» din Iași a început să publice în ediție populară scrierile complete ale lui D. Bolintineanu. Volumul prim a și apărut, conține poezii, dintre cari reproducem una în nr. acesta. Poesiile lui Bolintineanu, cântate în multe locuri, nu s'au putut respândi până acuma din cauza scumpetei edițiunii. Sperăm că publicul va spriginii cu căldură intențiunea numitei librării. Prețul unui exemplar 1 leu.

Móra din Șişesci. Sub titlul acesta dl Ioan Costin, preot în Satu-nou-de-sus, comitatul Sătmar, a scris un roman în șese tomuri, care tratéză activitatea publică de 9 ani a părintelui dr. V. Lucaciu. Intreg romanul se va estinde pe 72 cöle tipariu, împărțit în 3 volume câte de 24 cöle tipariu unul, séu 6 tomuri, costând fiecare câte 2 coröne. Procurat anticipative costă 10 coröne. Pentru România 3 lei, câte un tom, iar anticipative procurat 15 lei intreg opul; cu porto de aici plătit. Primul tom a și eșit de sub tipariu.

Un roman nou. În seceta noastră literară și în mijlocul indiferentismului ce intimpină la noi apröpe töte publicațiunile beletristice, eșirea unui roman nou este un eveniment de care caută să luăm act cu plăcere. Dilele trecute a apărut la Cernăuți un roman contemporan «Insula Sagalin. Tęra misterioasă a esilaților» de cunoscutul scriitor român din Basarabia, dl Constantin de Stamati-Ciurea. Precum arată titlul, romanul se petrece în Rusia. Cuprinde următorele capitole: Prefață I Sofia Carpol; II Surguniții, III Evasiunea, IV Matilda Untilov, V O cunoșcință nepreveđută, VI Agonia. Cartea se află de vëndare în töte librăriiile din tęra și la tipografia archidieceșană din Cernăuți. Prețul 1 fl. séu 2 franci.

Concurs literar. Din fondul «George Barițiu» al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român se publică: *Un premiu de 200 fl.* pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: «Resultatele comasării de până aci, bune și rele, cu privire la țęranul român din Transilvania (partea I), cu îndrumări practice pentru popor despre metodu: cum trebuie întocmită economia noastră după comasare, ca să nu sufere poporul» (partea II). — *Un premiu de 300 fl.* pentru acoperirea speselor de tipar, pentru un manual bun de învățământ pe séma șcölelor medii din ori-care obiect de învățământ, lăsându-se autorului dreptul de proprietate. — *Un premiu de 200 fl.* pentru cea mai bună lucrare asupra subiectului: «Dietetica populară, cu deosebită considerare la modul de viețuire al țęranului român». Terminul intrării elaboratelor se ficșeză cu ziua de 1 octombrie 1895 st. n.

TEATRU ȘI MUSICĂ

Concert și reprezentație teatrală în Oradea-mare. Tinerimea română întrunită la studii în Oradea-mare a decis, după cum anunțarăm, să aranjeze în carnavalul viitor o petrecere românească, precedată de un concert și de o reprezentație teatrală. Acum aflăm, că petrecerea această se va ține la 31 ianuarie n. Pregătirile începute, se urmăză cu mare zel și se speréză că prima petrecere românească în Oradea-mare de calibru mai mare, va avé un succes strălucit, la care vor parțicipă nunumai orăđanii și bihoreni, ci și alții din comitatele învecinate. În concert vor luă parte dșörele Delia Marienescu (pian) și Mărióra Erdeli (declamațiune), corul va cântă cvartete și se va predă o scenetă acompaniată pe pian de dna Aurelia Papp n. Cosma. În reprezentația teatrală («Sărăcie Lucie» de Iosif Vulcan,) care va urmă după concert, dintre dame rolurile de frunte vor fi ținute de dșörele Mărióra Zigre și M. Paladi (din Borodul-mare.) Acesta va fi prima reprezentație teatrală română dată de diletanți în Oradea-mare, unde afară de debutul lui Pascaly, limba română nu s'a mai auđit de pe scenă. În nr. viitor vom publică programul intreg cu numele tuturor diletanților.

Societatea Andrei Șaguna din Sibiiu a ținut marți la 29 novembre (11 decembre) ședință festivă, în onörea marelui archipăstor Andrei. Programa: 1. «Cântec de jertfă» de L. van Beethoven, executat de corul seminarial. 2. «Unele trăsături ale caracterului», disertațiune cetită de autorul Marcu Jantea, cleric în cursul al III-lea. 3. «Rugămintea din urmă» poezie de George Coșbuc, declamată de Victor Oțoiu, cleric în cursul al II-lea. 4. «Cântec de séră», de Nicolau Popovici, executat de corul seminarial. 5. Scena I. actul al V-lea din «Hoții», tragedie de Fr. von Schiller, predată de Andrei Badiu, Sterie Stinghe și Ioan Hansu, clerici în cursul al III-lea. 6. «Credința și însemnătatea ei», disertațiune cetită de autorul Ioan Tomăș, cleric în cursul al III-lea. 7. «Țiganul șiret», anecdotă de Th. D. Speranță, declamată de Iacob Manuil, cleric în cursul I. 8. «Marș ostășesc», aranjat de Nicolau Popovici, executat de corul seminarial.

Reprezentație teatrală în Oravița. Corul vocal român din Cacova lângă Oravița, va represintă duminică la 4/16 decembre, sub conducerea învățorului Traian Lința, în teatrul din Oravița, piesa «Lipitorile Satelor» dramă populară în 3 acte și 2 tablouri, de V. Alecsandri. Rolul prim va fi ținut de dl I. Nedelcu. Vor mai jucă dșörele Fl. Firca, M. Miu, V. Bogdan și dnii A. Blagoe, P. Tămaș, I. Ciorogar, I. Ciorman, I. Ciolcca, I. Oprean, G. Golea și P. Miuța. Înainte de teatru, corul din Cacova și cel din Oravița vor cântă mai multe piese.

Uvertură nouă. Cu ocașiunea serbării nunții de argint a suveranilor României, dl Th. Fuchs, un compositor musical din București, a scris o uvertură pe un text al dlui I. Reiniger. Suveranii au mulțumit autorilor pentru atențiune.

BISERICĂ ȘI ȘCÖLĂ.

În. Pr. Ssa dr. Victor Mihályi, noul mitropolit de Blaș, s'a dus cu vicarul capitular din Blaș rds. d. I. M. Moldovan și cu părintele canonic Petru Pop din Lugoș, la Viena spre a i se luă obicinuitul proces informativ la nunciatură. — *Di A. D. Xenopol,* profesor

universitar la Iași, membru al Academiei Române, s'a numit în postul de maestru conferențiar pentru istoria universală și istoria literaturii române la școala normală superioară din Iași.

Academia ortodoxă din Cernăuți în ședința sa generală din 29 noiembrie 1894, s'a constituit pe anul administrativ 1895 în următorul mod: Președinte: Ilie Verbovski; secretarul I. Ambrosie Popovici; secretar II George Agapi. Secția literară: Președ. sect. și vicepreședinte I. Lazar German; adlatul I și bibliotecar Vasile Țilievici; adlatul II și controlor Anton Tofan. Secția musicală: Președ. sect. și vicepreședinte II Vasile Velehorschi; adlatul I și casar Leon Abageriu; adlatul II și econom Dionisie Ursuléc. Comisia revădătoare: Ión Tonigariu, Cornel Barbier și Ipolit Gallin.

Școala Asociațiunii transilvane. La expoziția milenară școala cu internat de fete a Asociațiunii transilvane nu va trimite nimica, conform deciziei comitetului central al Asociațiunii. — *Di dr. Ilie Beu* a fost ales de comitetul Asociațiunii medic al internatului de fete. — *Dșóra Mina Wagner* s'a angajat în locul vacant al profesorei de gimnastică.

Societatea de lectură a tinerimii dela gimnaziul din Blaș s'a constituit în 15 noiembrie n., sub conducerea M. O. Dn profesor Alexiu Viciu, în modul următor: Președinte: Victor Macaveiu stud. VIII cl. gim., secretar: Eugen Pantea stud. VIII cl. gimn., bibliotecar: Victor I. Blășian stud. VIII cl. gimn., controlor: Wilhelm Șorban stud. VIII cl. gim., notar: Iustin L. Nestor stud. VII cl. gim., casar: Octavian Mihaiu stud. VII cl. gim., vice-bibliotecar: Emanuil Petean și Ioan Viciu stud. VII cl. gim.

Jubileul unei biserici române. Biserica gr. or. română din Coșocna la 21 noiembrie n. a serbat jubileul de 100 de ani al înființării sale. A oficiat protopresbiterul din Cluș Tului Roșescu, cu asistență mare; a cântat corul universitarilor români din Cluș sub conducerea dlui Vasile Oros, student în drept. La sfârșit părintele protopresbiter a rostit o cuvântare ocazională. Apoi cu toții s'au intrunit la un banchet.

Adunare învățătorescă. *Mariana*, reuniune învățătorescă gr. c. din părțile Năsăudului, se va întruni în adunare generală la 17 decembrie n. în Năsăud, sub presiunea dlui Iacob Pop. Afară de celelalte lucrări, învățătorii Clement Grivase, Iuliu Bugnariu, Demian Nchiti. Nic. Mihaessi vor ține prelegeri teoretice și practice.

C E N O U ?

Hymen. *Di dr. Epifanie Gramatovici*, medic districtual în Glamoc și medic de regiment în rezervă la regimentul de dragoni nr. 1. în Glamoc, Bosnia, s'a căsătorit cu dșóra Dragia R. Minarevici în Seraievo.

Știri personale. *Di dr. Vas. Lucaciu* la conscrierea alegătorilor a fost lăsat afară; a recurs, dar ambele foruri de apelațiune au aprobat hotărârea comisiei conscrietore. — *Di George Petrovici*, preot român gr. or. în comuna Budinar, a fost distins de Monarcul cu crucea de aur pentru merite.

Numiri. *Di Moise Savu*, vicenotar la judecătoria r. din Sibiu, a fost numit notar la tribunalul din Deva. — *Di Gavril Dorgo*, practicant la tribunalul r. din Cluș, a fost numit vice-notar la judecătoria r. din Huedin. — *Di Titu cav. de Onciul*, locotenent c. și r., este numit inginer-adjutant la direcțiunea c. și r. a căii ferate

«Bosna» în Seraievo. — *Di Mihai Hacman*, auscultant la tribunalul cercual din Banialuca, s'a numit adjunct la acelaș tribunal. — *Di Teodor Toncean*, diurnist la cartea fundură din S.-Reghin, s'a numit cancelist la tribunalul din Bistrița.

Procesul domnișoarelor române din Sibiu. Dșórele Eugenia Simonescu, Leontina Simonescu, Letiția Roșca, Elena Cunțan din Sibiu au fost date în judecată pentru că la rentórcerea condamnațiilor la gara din Sibiu au purtat tricoulul național. Procesul s'a pertractat la 12 l. c. la judecătoria r. din Sibiu; apărătorul a fost dl. avocat dr. Amos Frâncu. Dșórele inculpate au recunoscut faptul, apărătorul a arătat că dșórele n'au sevêrșit nici un fapt oprit. În sfârșit pertractarea s'a amânat.

Procesul „Dreptății“ se va pertracta în 28 decembrie la tribunalul cu jurați din Timișóra. Apărătorii dlui dr. V. Branșce vor fi dnii avocați Coriolan Bredicean, dr. Stefanovici (slovac) și dr. Emil Gavrilă (sêrb.)

Liga femeilor din România. La Iași s'a înființat o societate sub numele de «Liga femeilor din România», cu scopul de a lupta spre obținerea pentru femei a unor óre-care drepturi. Acesta ligă are până acuma 64 de membre. Iată un extras din statute: Să se scótă femeia din rândul minorilor și al interdișilor; să fie pusă în societate la nivelul ce i se cuvine, ca una ce este crescătórea și educătórea omului; să fie ajutată să-și câștige neatêrnarea economică; să se inlesnescă mijlócele pentru îmbunătățirea stării ei culturale și a-i da un câmp mai întins de activitate pentru asigurarea existenței sale. Pentru ajungerea scopului ei, liga va înființa, — după puteri, — ateliere profesionale, potrivite cu puterile femeii, școli de bucătărie, spélătorie, asiluri, pentru copiii muncitórelor, licee și școli de pictură pentru fete, bucătării pe lângă școlile de ambe-sece ale statului, școli de adulte, de educațiune, gospodărie, de îndreptare pentru copiii vițioși, biblioteci și cabinete de lectură, reviste și publicațiuni. Va face studii și cercetări pentru diferite chestiuni privitoare la starea femeii și va pune stăruințe pe lângă guvern și Corpurile leginitóre pentru modificări în legi relative la femei. Liga va mai înființa case de economie, va aranjá concerte, conferințe și reprezentații populare și va da ajutoare medicale și farmaceutice muncitórelor sárace. În fiecare an liga va ține un congres într'un oraș din țeră, numele cărui se va trage la sorți. Membre pot fi tóte femeile, fără deosebire de naționalitate; cotisația lunară e de 50 de bani.

Temnița ordinară. Dnii Titu Liviu Albini și Ioan Popa Necșă, condamnați la Cluș, unul pentru un articol publicat în «Fóia Poporului», celalalt pentru un articol din «Tribuna», au început să-și facă osênda de câte doue luni în temnița ordinară din Cluș.

Liga. Comitetul secțiunei din București s'a constituit în modul următor: Președinte Vintilă C. A. Rosetti, vicepreședinti: I. B. Iancovescu și G. Frunđă, casar G. Bómbă, secretar A. D. Florescu, votați A. Lupașcu și G. Palade.

Prelegeri publice în Sibiu. La inițiativa comitetului reuniunii femeilor române din Sibiu, scrie «Telegraful Român» se va aranjá un ciclu de 12 prelegeri publice în favorul fondului reuniunii femeilor române. Prelegerile se vor începe duminică, în 9 l. c. n. la 4½ ore în localul societății de lectură din loc (str. Maier nr. 1 «Albina» parter). Prețul de intrare pentru întreg ciclul 2 fl., iar de prelegere 20 cr. de persoană.

Prima prelegere s'a și ținut, în duminica trecută, cu care ocaziune dl profesor Ioan Popovici a vorbit despre chinezi și japonezi.

Comorile lui Iancu. Înainte cu câteva săptămâni aprópe tóte foile maghiare din Budapesta și Cluș au publicat știri senzaționale despre o mulțime de galbeni ce s'ar fi găsit pe pământul Iancului. Diarștii, maghiari, se înțelege, nu au lăsat să le scape ocaziunea pentru a insultá memoria decedatului prefect și au susținut că acești bani au fost furați de Iancu în resbelul contra insurgenților și că densus s'ar fi dat de sărac și nebun numai ca să înșele lumea și să-și asigure posesiunea comorilor furate. Foile românești din Transilvania s'au mărginit a reproduce șcirile diarelor maghiare, cu mici comentarii, fără a publicá înse detaliuri despre săpăturile din Vidra-de-sus. D'abiá la ultima ședință a comitetului Asociațiunii, care astăzi este proprietara casei și a pământului lui Iancu, s'a făcut lumină în această afacere printr'un interesant raport al dlui I. Gomboș, proprietar în Vidra, din care reese că aurul găsit a fost al lui Alesandru Iancu, tatál prefectului. Este interesant, mai departe, că autoritatea politică, fără să mai întrebe pe proprietar, imparte licențe de a săpá pe teritorii, care sânt avere privatá.

Crisa ministerială s'a terminat — deocamdatá, căci Maj. Sa a sancționat cele trei proiecte de legi: căsătoria civilă, creșterea religioasă a copiilor și ducerea de cătrá stat a matriculelor. Se scrie înse, că cu tóte aceste ministeriul în curénd își va da dimisiunea, ne mai avénd increderea Corónei.

Necrológe. *Vedúva Elena Zaharia n. Daminescu* a încetat din viață la Lugóș la 7 decembre n. Reposata a fost una din cele mai credinciose spriginítóre a foii nóstre, la care a fost abonată de 19 ani, lăsând cu limbă de mórte ca necrologul să i se publice în aceeaș foie, care i-a oferit atât de multe momente de plăcere. A fost înmormântată duminică la 9 decembre n. în cimiteriul gr. or. român de acolo O plâng nemângăiații părinți bétráni, George și Constanda; frații Ceorge cu soția sa Iosefina, Nicolae cu soția sa Elisaveta, nepoții Elena, Aurelian, Octavian și Valeriu și alte multe rudeni, la a căror doliu ne asociám și noi. — *Mihail Perian*, canonic gr. c. în Lugóș, a repausat acolo la 8 decembre, în etate de 53 ani. — *Dimitrie Iarca sen.*, comerciant în Brașov, a murit în etate de 70 ani. — *Aurel Balinth*, preot gr. c. în Lita-română, a reposat la 30 novembre n.

OGLINDA LUMEI.

Cronică mică. *Deputații socialiști din Berlin* vor fi urmăriți pentru crima de lesá-majestate, căci nu s'au sculat în picioare, când ceilalți s'au sculat și au strigat «Trăescă împératul!» — *Ferdinand de Lesseps*, celebrul autor al străpungerii istmului Suez, care în urmă cu afacerea Panama a avut nenorocirea să cadá atât de grozav, a murit la Paris. — *Impératul Wilhelm* a adresat vedúvei lui Ferdinand de Lesseps o depeșă de condolență, în care dicesc: «Tótá lumea știintifică plânge cu dvóstre pe morméntul geniului care a îmbráțișat universul». — *Pasteur* a fost în săptămâna trecută greu bolnav; șcirile mai noue înse anunță că e mai bine. — *Dl Flourens*, fost ministru de esterne al Franței, a anunțat pe amicii sei din București că, din cauza unor afaceri familiare, este nevoit să renunțe deocamdatá să vie în București și să facá o călătorie de studiu prin

Transilvania. La primăveră înse va veni de sigur și este hotărít să stea véra intrégá în România, Basarabia, Bucovina și Transilvania.

Zola și regele Umberto Ambasadorul Franței dl Billot, a presintat regelui Umberto pe marele romanțier francez Zola care, după cum se șcie, a făcut un lung voiaj în Italia. Regele a întins mâna lui Zola și i-a dís ridénd: — Dta ești de-ai nóstri. Italianii te au primit pretutindenea fórte prieteneșce. (Zola e de origină italian.) — În adevér, majestate, respunse celebrul scriitor — până la vârsta de 21 de ani me puteam socóti ca italian. — Atunci observá regele — trebuiá să remái credincios patriei dtale. — N'am putut, majestate — dicesc Zola — familia mea trăiá în Franța și acolo mi-au murit părinții și un frate. Dar asupra sufletului meu Italia a avut totdeauna o influență fermecátóre.

Princesa de Bismarck. Prințesa de Bismarck a murit deunădi la Varzin, în vêrstá de șapte-șeci de ani, și ar fi fost fórte mirată să vedá că diarele din tótá lumea vorbesc de mórtea sa. Femeia care, de 47 de ani, fusese tovaráșa devotată și respectuoasă a creatorului imperiului german, nu jucase nici odatá vre-un rol politic; rămăsese în umbrá pe vremea când bărbatul seu ocupá posturi diplomatice în marile capitale ale Europei și a remas în umbrá când bărbatul seu a devenit cancelar de fier. Prințesa de Bismarck a fost un model de virtute casnică. Evitând bărbatului seu orice nemulțumire a vieței casnice, nu părăsiá decât fórte rar apartamentele din Wilhelmstrasse. Nici odatá cancelarul nu-i vorbiá de afacerile statului, căci numai după căderea sa prințul Bismarck începuse să vorbescá cu ai sei. Prințesa Bismarck, fórte mândrá de perogativele castei sale, — cu tótá simplicitatea-i, a fost fericită: s'a dís adesea că femeia nu esistá pentru Bismarck; se póte — dar e sigur că acest teribil destructor de ómeni și de imperii a păstrat mereu, pentru aceea care i-a împártășit mediocra, buna și reua-i sórtá, formele cele mai delicate. Și când ultimii ani pe cari prințesa i-a petrecut în continue atacuri de asthmă și de nevralgie, ex-cancelarul, bolnav el însuș, avea pentru dinsa cele mai delicate atențiuni. Se póte, totuș, ca acest om, care n'a arătat nici odatá inimă în viața sa publică, să fi avut multă în viața-i privată, fără să fi lăsat să se vedá. Lovitura va fi grea pentru dl de Bismarck — și sănătatea sa, sdruncinată deja, ar puté să sufere și mai mult. Mórtea prințesei de Bismarck, care n'ar fi fost un eveniment chiar decá s'ar fi întemplat înainte căderii principelui, nu va produce nici o emoțiune în Germania, unde prințesa erá necunoscutá.

Un cerșetor-milionar. Poliția din Marsilia a arestat dílele trecute pe un fals cerșetor, prins în flagrant delict de cerșetorie. La domiciullul acestui individ s'au găsit 400.000 franci în titluri de proprietate și o cerere alcătuită și pregătită pentru a fi adresată papei, prin care densus solicitá dela acesta ajutor.

Armata chineză. Sêrmana armată chineză este în stare embrionară și manevrele ei constau, până acum în a fugi îndată ce japonezii se presintă. Acésta nu însemnézá că chinezii sânt lași, dar pe lângá că ei nu sânt comandați au și un armament fórte defectuos. De vre-o 10 ani, germanii au inundat China cu lucruri vechi, puști de ori-ce proveniență, munițiuni și alte furnituri, care chiar în mâni mai esperte ca ale chinezilor, nu mai pot fi de folos. Ceea ce devin papugii, vagabondii și alți pungași cari de voe séu cu forța compun armata chineză, în fața soldaților disciplinați ai Japoniei, se póte ghicí ușor. Din punctul naval, China a făcut

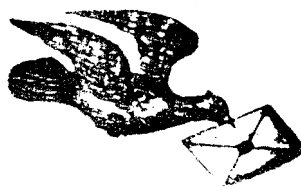
mari sacrificii spre a-și constitui o flotă de resbel. Superbele sale bastimente sânt admirabil inarmate și manevrau foarte bine. Dar în ziua în care s'au retras din fiecare din aceste nave, europenii cari le dirigeau, ofițerii și soldații chinezi s'au găsit în cea mare încurcatură. Comandantul șef al celei mai puternice escadre, aceea a Nordului, amiralul Tiuj eră acum 5 ani general, — de altminterlea tot așa da incapabil ați ca și atunci. De aceea el a evitat pe cât a putut întâlnirea cu flota japoneză.

Femeile la universitățile din Elveția. La sfârșitul anului trecut universitar au luat doctoratul la universitățile din Elveția 13 femei, și anume: la Berna 7, la Geneva 1 și la Zurich 6. Dintre femeile acestea 8 au luat doctoratul în medicină, iar 5 în filosofie. Tote aceste femei au publicat câte o broșură interesantă, séu din punct de vedere medical séu din punct de vedere filosofic. Intre ele se află 2 engleze, o italiancă, 3 germane, o franceză, o austriacă și celelalte elvețiene. În fiecare an se mărește numărul femeilor la universitățile elvețiene.

O anecdotă a actualului țar. Actualul țar Nicolae II, pe când eră țareviciu, eră foarte supărat că toți îi diceau că el avea o sănătate foarte delicată. Acum vre-o opt ani se decise de a face să inceteze svonurile ce circulau în această privință. Eră bal la Curte; ceru fiicei unui general rus să-i acorde un vals și el dansă cu ea atâta timp, până când copila leșină. Când o reconduse pe scaun, țareviciul îi dișe cu voce mișcată: — Scusați-me, dșoră, că v'am obosit așa de tare,

dar am dorit să dovedesc că Rusia are un principe moștenitor plină de viață». Din acel moment nimeni nu mai vorbi despre slaba constituție a țareviciului.

Poșta redacțiunei.

X. Y. Decă până la sfârșitul anului nu ne vei trimite nimica, vom sistă espedarea ulterioară a foii, ca tuturor colaboratorilor noștri cari în timpul din urmă ș-au uitat de noi.

Beins. N'am respuns, căci conșimțim cutote observațiunile tale; conșlusiunea noastră inse a fost să

nu o publicăm. N'am fi făcut serviciu bun autorului.

Boziaș. În nr. viitor.

Strada regală 17. Scrie-ne unde te-ai mutat, căci notița trimisă s'a perdut.

Moșul. În nr. viitor.

Calindarul săptămânei.

Duminică a 28-a după Rusalii Ev.14 dela Luca. c. 18, gl. 1a inv. 4.

Țiua sêpt.	Calindarul vechiu	Călınd. nou	Sórele
Duminică	4 Mart. Barbara	16 Adelhaida	7 44 4 8
Luni	5 Cuv. Sava	17 Lazar	7 45 4 9
Marti	6 † St. Păr. Nicolae	18 Ahile	7 45 4 9
Mercuri	7 Păr. Ambrozie	19 Abraham	7 46 4 9
Joi	8 Cuv. Patapie	20 Amon	7 47 4 10
Vineri	9 † Zem. SȘ. Ana	21 Ap. Toma	7 47 4 10
Sâmbătă	10 Mart. Mina	22 Beata	7 47 4 11

BCU Cluj / Premiile „Familiei”

Abonanții «Familiei» vor primî în anul viitor următoarele premii:

I

Sfîntirea bisericeii episcopale dela Curtea-de-Arges
12 oct. — 1886.

Acest tablou colorat, de 85 centimetri lung și de 62 centimetri nalt, va fi o decóre a ori-cărei case româneșci.

El represintă în mijloc monumentală mănăstire a Curții-de-Arges, renovată în timp de deșe ani și terminată la 1886.

De ambele părți, în stînga portretul reginei Elisabeta și de-adrepta al regelui Carol, sub cari s'au făcut renovarea.

Pe colóna de-a drépta este intréga «Legendă a sfîntirii bisericeii dela Curtea-de-Arges» de V. Alecsandri; iar pe cea din stînga «Cuvéntul dlui Dimitrie Sturdza» rostit cu ocasiunea aceea, în calitate de ministru al cultelor și al instrucțiunii publice.

În mijloc memorabilele cuvinte ale regelui Carol.

Tabloul e lucrat în stabilimentul Socec et Teclu la Bucureșci.

Precum și următoarele portrete, în mărime d'a se puté pune în cadră:

II

Carmen Sylva

represintănd pe augusta scriitoare în costum național și scriind la mész;

III

Ion Brătianu

în edițiune litografată, în vigórea bărbăției sale; în sfârșit portretul lui

IV

Dimitrie Cichindeal

după cel publicat de Academia Română în fruntea discursului de recepțiune al redactorului foii noastre.

Tóte aceste se vor espedá **gratuit și franco tuturor abonanților** nostri, cari au plătit costul pentru trecut, iar pentru viitor vor respunde abonamentul pe anul în reg séu cel puțin pe jumătate de an —

până 'n 15 ianuarie n.

Cei ce vor trimite prețul mai târđiu, nu vor avé nici un drept la aceste premii.

Mai observăm că din Cichindeal n'avem multe esemplare, deci numai acelora vom puté servi și cu acesta, cari ș-au achitat abonamentul de timpuriu.

Prețul tuturor premiilor pentru neabonați este **1 fl. 50 cr.**

Totodată oferim abonanților noștri, **cu prețuri reduse**, următoarele scrieri de Iosif Vulcan și anume: «Lira mea» poesii, «Dela Sate» nuvele și «Ștefan Vodă cel tiner» tragedie istorică în versuri, premiată de direcțiunea Teatrului Național din Bucureșci. Tóte la olaltă 1 fl.

Redacțiã și administ. «Familiei».

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG, ORADEA-MARE.